

Ovanåkers kommun

Beslut för fritidshem

efter tillsyn i Ovanåkers kommun

Tillsyn i Ovanåkers kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Ovanåkers kommun under vårterminen 2015. Tillsynen har avsett det samlade ansvarstagandet för utbildningen inom skolformen fritidshem.

Måluppfyllelse och resultat

Skolinspektionen har av huvudmannen inte tagit del av någon samlad bild av måluppfyllelsen i fritidshemmen. Det finns heller ingen officiell statistik i Skolverkets statistikdatabas (SIRIS).

Översikt över konstaterade brister i verksamheterna

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Förutsättningar för utbildningen i fritidshemmet	Föreläggande	2016-02-22
2. Utveckling av utbildningen i fritidshemmet	Föreläggande	2016-02-22

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns stora brister när det gäller huvudmannens ansvarstagande för fritidshemmen i Ovanåkers kommun. Det bedrivs inget systematiskt kvalitetsarbete för fritidshemsverksamheten. Huvudmannen följer inte upp verksamheten utifrån egna eller nationella mål, det genomförs heller inga analyser som resulterar i beslut som ska utveckla verksamheten. Det samlas inte heller in några uppgifter om de kränkningar som sker på fritidshemmen, vilket gör att huvudmannen Ovanåkers kommun inte har en övergripande bild av hur situationen med kränkningar ser ut i fritidshemmen i kommunen.

För att huvudmannen ska kunna ta ansvar för elevernas utbildning i kommunens fritidshem måste huvudmannen skapa strukturer för ett systematiskt kvalitetsarbete där måluppfyllelse och resultat följs upp. Uppföljningen skapar ett underlag som möjliggör för huvudmannen att få syn på de behov som finns i skolornas fritidshem, identifiera eventuella brister och vidta åtgärder. Enligt Skolinspektionen finns det grundläggande brister i Ovanåkers kvalitetsarbete inom fritidshemmen. Dessa brister medför att huvudmannen inte har någon samlad bild av verksamheten och inte heller har underlag för att besluta om relevanta utvecklingsåtgärder, vilket i sin tur kan medföra att eleverna inte får rätt förutsättningar för att nå målen för utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet i Ovanåkers kommun uppvisar sådana brister att huvudmannen saknar förutsättningar att genomföra ett arbete som syftar till att ge eleverna bättre förutsättningar att utveckla kunskaper och värden.

Beslut

2015-11-20

4 (15)

Dnr 43-2014:8293

Det saknas också fungerande rutiner för hur uppgifter om kränkningar på fritidshemmen rapporteras till huvudmannen och det finns därför en stor risk att huvudmannen inte får kännedom om alla kränkningar. Ovanåkers kommun måste vidta kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med de brister som finns i verksamheten.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ovanåkers kommun att senast **den 22 februari 2016** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för utbildningen i fritidshemmet

Huvudmannen ska ge chefen för fritidshemmet och övrig personal vid fritidshemmet förutsättningar, så att utbildningen i fritidshemmet är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att informera vårdnadshavare om och erbjuda elever utbildning i fritidshemmet. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att förse fritidshemmen med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, samt se till att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning. I arbetet ingår också att säkerställa att de rektorer eller förskolechefer som är anställda att leda verksamheten vid fritidshemmen, och den personal som bedriver undervisning, har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver. Huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov. Kommunen utövar också sitt tillsynsansvar över fristående fritidshem vars huvudman kommunen godkänt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Ovanåkers kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen tar emot anmälningar från rektorer om angivna kränkningar mot elever, utreder skyndsamt omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidtar i förekommande fall de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att kränkningar rapporteras till huvudmannen och sammanställs så att behov av åtgärder kan uppmärksammas och åtgärder vidtas.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är en förskollärare, lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor

som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

I de skriftliga rutiner för anmälan om kränkande behandling till huvudmannens om Skolinspektionen tagit del av i samband med tillsynen framgår att den rektor som får kännedom om att ett barn anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till barn- och utbildningsnämnden omgående. Rektorn ska fylla i en blankett och lämna den till barn- och utbildningsförvaltningen för registrering och information i barn- och utbildningsnämnden.

I intervju med personal i fritidshemmen framkommer att man gör olika på de olika fritidshemmen och bland personalen när det gäller hur man rapporterar till rektorn om kränkningar som har inträffat. Ett par av personalen uppger att det är nära mellan rektorn och personalen och att man därför tar upp incidenter muntlig med rektorn. En personal uppger att de inte har några nedskrivna rutiner utan att informationen till rektorn sker muntligt. En annan personal beskriver att man diskuterar elever när man gör veckoplaneringen och att det då kan komma fram information om eventuella kränkningar. I intervjun framkommer också att det finns en osäkerhet i personalgruppen att det finns en osäkerhet om vad som är en kränkning, men att det är individens känsla som avgör.

I intervju med rektorer framkommer att fritidshemmen samarbetar med grundskolorna när det handlar om arbetet mot kränkande behandling. Det är bara på en skola där det finns en särskild plan mot kränkande behandling för fritidshemmen. I intervju med rektorerna framkommer vidare att det är samma rutiner som gäller för både fritidshemmen och grundskolorna när det gäller vad personalen ska göra om en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. På ett fritidshem innebär det att om en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling fyller personalen i en incidentrapport. På en annan ringer eller mailar personalen till rektorn. De kan också diskutera incidenten när rektorn är på plats i verksamheten. På två fritidshem antecknar personalen det som inträffat. Om personalen inte kan lösa situationen på egen hand involverar de rektorn. På ett fritidshem finns en särskild rapporteringsblankett för fritidshemmet som personalen skickar direkt till huvudmannen.

Skolinspektionen har i tillsynen tagit del av de rutinerna för rapportering av kränkningar till huvudmannen. I intervju med representanter för

huvudmannen uppger de att rutinerna följs. Skolinspektionen har i mail den 1 oktober 2015 begärt att få ta del av sammanställning av de rapporter om kränkande behandling i fritidshemmen som inkommit under 2015. Huvudmannen har svarat Skolinspektionen att ingen av de anmälningar som inkommit handlar om kränkande behandling på fritidshemmen. Detta trots att det i Skolinspektionens intervju med personal i fritidshemmen framkommit att det förekommit under 2015 att elever i fritidshemmen upplevt sig utsatta för kränkande behandling.

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i rutinerna kring att ta emot rapporter om kränkningar i Ovanåkers kommun. Huvudmannen har inte efterfrågat de uppgifterna från rektorerna och fritidshemmen. Hur rapporteringen mellan personal och rektor ser ut varierar. Sammantaget innebär bristerna att det inte finns någon samlad bild av hur läget med kränkningar på fritidshemmen ser ut i Ovanåkers kommun.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Ovanåker kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för fritidshemmet, föreligger skäl att förelägga Ovanåkers kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Utveckling av utbildningen i fritidshemmet

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i fritidshemmet inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid fritidshemmen. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat avseende elevernas utveckling och lärande, och resultaten avseende tryggheten och studieron vid fritidshemmen. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger fritidshemmen, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som cheferna för fritidshemmen tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete på enhetsnivå, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som chefen för fritidshemmet tillsammans med lärare, övrig personal och elever leder vid fritidshemmen.

Ett annat viktigt verktyg för att se till att utbildningen i fritidshemmet är likvärdig är en behovsstyrd resursfördelning, så att resursfördelningen mellan fritidshemmen anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Med resurser avses såväl ekonomiska som

personalmässiga resurser. Resursfördelningen följs upp och utvärderas, så att en bedömning kan göras i vilken grad den främjar elevernas utveckling, lärande och trygghet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Ovanåkers kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6–7 §§ skollagen)
- Huvudmannen ser till att det inom ramen för utbildningen i fritidshemmet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–9 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Följa upp och analyser kunskapsresultaten och arbetet med trygghet och studiero i förhållande till de nationella målen
- Utifrån ett huvudmannaperspektiv analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen för verksamheten
- Identifiera utvecklingsområden samt besluta om och genomföra insatser för att uppfylla de nationella målen
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet
- Bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling som också innefattar utvärdering av anmälningar av kränkningar för att se vilka behov som finns av åtgärder för att motverka kränkande behandling.

Motivering till bedömning av brist

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i fritidshemmet inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen

skaffar sig kunskap om nuläget vid fritidshemmen. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat avseende elevernas utveckling och lärande, och resultaten avseende tryggheten och studieron vid fritidshemmen. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger fritidshemmen, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som cheferna för fritidshemmen tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete på enhetsnivå, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som chefen för fritidshemmet tillsammans med lärare, övrig personal och elever leder vid fritidshemmen.

Ett annat viktigt verktyg för att se till att utbildningen i fritidshemmet är likvärdig är en behovsstyrd resursfördelning, så att resursfördelningen mellan fritidshemmen anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Med resurser avses såväl ekonomiska som personalmässiga resurser. Resursfördelningen följs upp och utvärderas, så att en bedömning kan göras i vilken grad den främjar elevernas utveckling, lärande och trygghet.

Uppföljning

I intervju med personal för fritidshemmen i Ovanåkers kommun framkommer att de inte känner till om det finns några centrala mål för fritidshemmen i kommunen. Personalen uppger att man på fritidshemmen har mål tillsammans med grundskolorna och att man därför inte behöver ta fram egna. Personalen uppger dock att de upplever att fritidshemmen inte syns i de målen. I intervju med personalen framkommer att man på en del fritidshem arbetar med att skriva verksamhetsplaneringar och att göra utvärderingar. I intervju med rektorer för fritidshemmen framkommer att rektorerna upplever att de har politikernas stöd och att de får fria händer att styra verksamheten. I intervjun framkommer dock att det inte är tydligt vilka mål barn- och utbildningsnämnden har för fritidshemsverksamheten. En rektor tror att politikerna vill att fritidshemmen ska arbeta med trygghet och trivsel. En annan rektor uppger att politikernas mål är att det ska vara bra på fritidshemmen och att bemanningen ska vara på en lämplig nivå.

Personalen uppger i intervju att det inte finns någon i kommunens förvaltning som ansvarar för fritidshemmen och som driver frågorna som är knutna till

fritidshemmen. Det framkommer i intervjun att kvalitetsutvecklaren i kommunen tidigare samordnade träffar för personalen på de olika fritidshemmen. Nu uppger personalen att om de själva inte anordnar träffar mellan fritidshemmen i kommunens olika orter så blir de inte av.

En personal uppger att rektorn inte känner till hur verksamheten på fritidshemmet fungerar. En annan person beskriver att rektorerna har mycket att göra och att det blir så att fritidshemmen kommer i andra hand. Flera intervjuade personal uppger att rektorn inte är ute i verksamheten eftersom skolan tar så mycket tid

I huvudmannens skriftliga svar på Skolinspektionens frågor inför tillsynen uppges att barn- och utbildningsförvaltningen tar del av fritidshemmens kvalitetsredovisningar. Det uppges att genomgång och sammanställning görs av kvalitetsutvecklaren och en gång per år sker redovisning i barn- och utbildningsnämnden. Skolinspektionen har i samband med tillsynen av fritidshemsverksamheten i Ovanåkers kommun efterfrågat en sammanställning av huvudmannens kvalitetsarbete när det gäller fritidshemmen. Barn- och utbildningsförvaltningen har dock svarat att det inte finns någon sammantagen kvalitetsredovisning eller annat dokumenterat kvalitetsarbete för fritidshemmen på huvudmannanivå. Den bild huvudmannen har är utifrån de kvalitetsredovisningar som verksamheterna lämnar.

Rektorerna för fritidshemmen uppger i intervju att barn- och utbildningsnämnden följer upp verksamheten i fritidshemmen genom att de frågar rektorerna om hur verksamheten bedrivs. Rektorerna uppger dock att barn- och utbildningsnämnden inte ställer några direkta frågor om innehållet i verksamheten på fritidshemmen. Rektorerna bekräftar att barn- och utbildningsförvaltningen följer upp fritidshemmens verksamheter genom kvalitetsredovisningarna och att det i dem framgår om målen för verksamheten är uppnådda. Rektorerna uppger samtidigt att målen för fritidshemmen är de samma som för grundskolenheterna.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen gått igenom kvalitetsredovisningarna för läsåret 2013/14 för samtliga skolor i Ovanåkers kommun som har fritidshem. I de flesta av dessa finns fritidshemmen omnämnda, men inte i alla. I de kvalitetsredovisningar där fritidshemmen omnämns handlar det om att det finns angivet hur många som arbetar i fritidshemmet. Det finns inga uppgifter om mål, aktiviteter, åtgärder, utvärderingar eller analyser av verksamheten på fritidshemmen.

Analys av verksamheten

I intervju med rektorerna framkommer att det ser olika ut hur fritidshemmen utvärderar sin verksamhet. På ett fritidshem har personalen stormöten med eleverna där de tillsammans utvärderar fritidshemsaktiviteterna samt att personalen också gör egna utvärderingar under terminen. På ett annat fritidshem har rektorn en heldag med personalen en gång per termin när man gör utvärderingen. På ett tredje fritidshemmen skriver personalen en sammanfattande utredning tillsammans med eleverna och den skickas sedan till rektorn. Det framkommer i intervjun också exempel på fritidshem som gör utvärdering av fritidsverksamheten tillsammans med skolan.

Rektorerna uppger i intervju att kvalitetsutvecklaren i Ovanåkers kommun påtalat att rektorerna att de måste bli bättre på att analysera verksamheten i fritidshemmen. Rektorerna uppger att de instämmer i det. Men en rektor uppger att det är svårt att göra en varaktig analys i kvalitetsarbetet eftersom elevgrupperna är olika och förändras hela tiden och verksamheten måste hela tiden anpassas till detta. I intervju med rektorerna framkommer att verksamheten i de olika fritidshemmen dokumenteras på olika sätt och rektorerna uppger i intervju att de anser att dokumentationen också omfattar analysen av verksamheten. Det framkommer i intervjun att rektorerna anser att dokumentationskraven inte får innebära att verksamheten blir lidande utan att personalen måste hinna med verksamheten också.

I intervju med rektorer framkommer att fritidshemmen samarbetar med grundskolorna när det handlar om arbetet mot kränkande behandling och att rektorerna är nöjda med detta samarbete. I intervjun framkommer dock att det bara är ett fritidshem som har en egen plan mot kränkande behandling för fritidshemmen. Övriga fritidshem har gemensamma planer med grundskolorna. Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av skolornas planer mot kränkande behandling. En av dem är en plan för tre skolenheter, två olika skolformer (grundskola och grundsärskola) och två fritidshem. Som förebyggande åtgärder för fritidshemmen anges i den att information om skolans handlingsplaner ska ges i samband med inskolning på fritidshemmet och att riskområden ska kartläggas av elever och vuxna i skola och fritidshem en gång per läsår. I övrigt återfinns information om fritidshemmen under den rubrik som handlar om rutiner för att upptäcka kränkande behandling. Där anges att det kan handla om information från klasslärare eller fritidshemspersonal eller andra vuxna i skolan eller i fritidshemmen. I flertalet av de andra planerna mot kränkande behandling för andra skolor finns lika lite eller mindre information om fritidshemmen och vilka aktiviteter som är aktuella där i arbetet mot kränkande behandling.

Personalen i fritidshemmen uppger i intervju att det inte går för eleverna att få särskilt stöd i fritidshemmen. En person uppger att rektorn uppger att de inte har råd med särskilt stöd på fritidshemmet. En annan person uppger att de på hens fritidshem också har uppfattningen att det inte är möjligt för en elev att få särskilt stöd på fritidshemmet och att personalen därför inte skriver en ansökningsblankett till rektorn då de har barn i behov av extra stöd. Under intervju reflekterar personalen över att det inte syns att det finns elever i behov av särskilt stöd i fritidshemmen eftersom personalen inte ansöker om det eftersom de har fått information om att det inte möjligt att få. Enligt personalen i fritidshemmen görs det ingen utvärdering om att det behöver mer särskilt stöd i fritidshemmen som skickas vidare till barn- och utbildningsförvaltningen eller barn- och utbildningsnämnden.

I det skriftliga svaret från huvudmannen på Skolinspektionens frågor inför tillsynen uppges att man har ett resursfördelningssystem i kommunen. Det baserar sig på antal tjänster och elevgruppernas storlek. En fritidshemsavdelning med 25 – 30 barn har i grunden 2,5 tjänster. Olika lösningar kan finnas utifrån exempelvis gruppernas sammansättning och skolans storlek. När en fritidshemsgrupp överstiger 25 – 30 barn delas gruppen och en ny avdelning börjar byggas upp. I det skriftliga svaret uppges också att det tillsätts mer personal när elevantalet ökar i fritidshemsgrupper.

Det framkommer i tillsynen att det finns variationer hur närvarande och delaktiga rektorerna är i verksamheten på de olika fritidshemmen i kommunen och vilket stöd de ger och kan ge till personalen. På flera fritidshem har rektorerna inte en aktuell och tydlig bild av den verksamhet som bedrivs. Det framkommer vidare i tillsynen att det varierar mellan de olika fritidshemmen hur man genomför analyser av verksamheten och vidtar åtgärder för att utveckla den. Detta beror dels på variationerna i det pedagogiska ledarskapet, dels på avsaknaden av tydliga mål för fritidshemmen från huvudmannen. Vidare påverkar bristen på uppföljning från huvudmannen fritidshemmen negativt och bidrar till att det i kommunen saknas en bild av hur skillnaderna mellan fritidshemmen ser ut och vad de består i. Till detta bidrar även huvudmannen resursfördelningssystem som grundar sig enbart på de två faktorerna elevgruppernas storlek och antal tjänster per grupp. Det tas i kommunens system inte någon hänsyn till de olika fritidshemmens förutsättningar och elevgruppernas sammanställning när resurserna fördelas.

Sammanfattningsvis konstaterar Skolinspektionen att det finns stora brister i arbetet med att styra, leda och utveckla fritidshemmen i Ovanåkers kommun. Ett tydligt exempel på detta är arbetet med särskilt stöd i fritidshemmen. Personalens upplevelse är att det finns barn i behov av särskilt stöd som inte får det och som exempelvis därför hamnar i situationer där de blir kränkta eller

kränker andra. Personalen beskriver även att det inte går att få särskilt stöd i fritidshemmen på grund av bland annat brist på pengar och att de därför inte anmäler de behov de kan se till rektorerna. Rektorerna uppger dock i intervju att det går att få särskilt stöd i fritidshemmen, men personalen är duktiga på att fånga elevernas behov och att anpassa verksamheten och att det därför sällan är aktuellt med särskilt stöd. Huvudmannen saknar uppgifter om behovet av särskilt stöd i fritidshemmen.

Att man i Ovanåkers kommun saknar mål för fritidshemmen och att man på huvudmannanivå inte samlar in uppgifter, gör någon sammanställning och analyserar hur verksamheten fungerar bidrar även till att man inte har ett fungerande arbete för att motverka kränkande behandling. Då det saknas tydliga rutiner för hur uppgifter om kränkningar på fritidshemmen rapporteras till huvudmannen och det finns därför en stor risk att huvudmannen inte får kännedom om alla kränkningar. En bidragande orsak till att uppgiften saknas på huvudmannanivå är att den inte efterfrågas av huvudmannen. Detta gör att man på huvudmannanivå inte kan se några mönster i de kränkningar som uppstår och därmed heller inte kan bidra med relevanta åtgärder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Ovanåkers kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för fritidshemmet, föreligger skäl att förelägga Ovanåkers kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Erik Almqvist
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Ovanåkers kommun

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Ovanåkers kommun

Enligt kommunens egna uppgifter hade 441 elever i fritidshemmen vårterminen 2015. Av kommunens egna uppgifter framkommer vidare att elevgruppernas storlek i förskolan i genomsnitt var 35 inskrivna barn i februari 2015. I genomsnitt har man i kommunen vidare 20,29 barn per årsarbetare enligt kommunens egna uppgifter från oktober 2014.